

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2 Den Haag

Postbus 20011
2 Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2018-0000791076

Uw kenmerk

Bijlage(n)
2

Datum 2 oktober 2018
Betreft Beslissing op uw Wob-verzoek

Geachte

Bij brief van 27 juni 2018 heeft u bij mijn ministerie een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob). Uw verzoek heeft betrekking op "informatie met betrekking tot het gebruik van WhatsApp-berichten en andere chat-systemen door ambtenaren en eventuele instructies of adviezen daarvoor". U geeft aan dat u geïnteresseerd bent in "afspraken binnen de overheid ten aanzien van het gebruik van WhatsApp, instructies voor het gebruik van WhatsApp en de manier waarop berichten (moeten) worden bewaard of gewist". U geeft aan dat "hetzelfde geldt voor het gebruik van interne chat-systemen, zoals Slack". U verzoek in ieder geval afschriften van de volgende stukken toe te zenden:

Kopieën van alle documenten inzake het gebruik van WhatsApp en chatsystemen. Het gaat hierbij specifiek om openbaarmaking van:

- a. Agenda's en convocaties;
- b. Ingekomen stukken, adviezen en vergaderstukken;
- c. Besluiten en besluitenlijsten;
- d. Verslagen en notulen;
- e. Alle overige documentatie die via deze gremia zijn gewisseld.

Achtergrond

Binnen de reikwijdte van dit Wob-verzoek vallen documenten met betrekking tot de totstandkoming en communicatie omtrent twee aanvullende beleidslijnen die voor de Rijksdienst zijn vastgesteld. Dit zijn de enige formele afspraken die nu binnen de overheid zijn gemaakt waarin de omgang met WhatsApp-berichten of berichten in andere chatsystemen is vastgelegd. Het betreft de beleidslijn *Documentbegrip*, vastgesteld op 13 december 2017, waarin de status van WhatsApp-berichten in de context van de Wob wordt vastgesteld. En aanvullend op die beleidslijn, is een rijksbrede beleidslijn *Berichtenapps* vastgesteld op 7 februari 2018, die ingaat op het wel/niet toegestane gebruik van berichtenapps zoals WhatsApp binnen de Rijksdienst.

Datum
2 oktober 2018
Kenmerk
2018-0000791076

De kern van deze beleidslijn *Berichtenapps* is dat het wordt ontraden om berichtenapps te gebruiken voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden. Het is vanwege de snelheid soms handig om berichtenapps te gebruiken voor bijvoorbeeld informeel contact tussen collega's, maar werk-inhoudelijke zaken moeten worden vermeden. In elk geval moet die informatie ook worden vastgelegd.

In zijn algemeenheid geldt dat ambtenaren prudent moeten omgaan met vertrouwelijke informatie, ongeacht het medium. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor telefoontjes in de openbare ruimte. Het is aan de departementen zelf om de beleidslijn te vertalen naar de eigen praktijk en hierover intern te communiceren aan hun medewerkers. De departementen gebruiken immers niet allemaal hetzelfde Document Management Systeem (DMS) en ook de afweging van voor- en nadelen van verschillende berichtenapps kan voor verschillende departementen tot andere keuzes leiden. De keuze voor welke berichtenapp gebruikt mag worden, is om die reden ook bewust vrijgelaten voor de departementen.

In oktober dient een aanvullend hoger beroep van het ministerie van VWS tegen een uitspraak van de rechtbank die geoordeeld heeft dat WhatsApp-berichten onder de Wob vallen. Tot die uitspraak houdt het Rijk vast aan de geschetste werkwijze, waarbij specifieke berichten over bestuurlijke aangelegenheden worden omgezet in documenten. Deze gecreëerde documenten worden vervolgens conform Archiefwet behandeld en vallen tevens onder de Wob. Vanwege de mogelijke consequenties van de rechtszaak wordt gewacht met rijksbrede communicatie over het gebruik van apps. Er staat al wel een kleine 'campagne' klaar, met o.a. een instructiefilmpje, bedoeld voor alle 100.000 medewerkers bij het Rijk. Ook is er aandacht om zoals gezegd met gezond verstand om te gaan met informatie in apps. Dit geldt voor alle vormen van het verspreiden van informatie, zoals telefoneren en uitdelen van papieren.

Procedure

Bij brief van 3 juli 2018 heb ik de ontvangst van uw verzoek aan u bevestigd. Bij brief van 25 juli 2018 is de termijn om op uw verzoek te beslissen met vier weken verlengd. De afdeling Communicatie heeft contact met u opgenomen ten aanzien van de beslistermijn. Onderling is afgesproken dat het besluit zo spoedig mogelijk naar u toe zal worden verzonden.

Met betrekking tot uw verzoek om informatie bericht ik u als volgt.

Wettelijk kader

Uw verzoek valt onder de reikwijdte van de Wob. Voor de relevante Wob-artikelen verwijs ik u naar bijlage 1.

Inventarisatie documenten

Op basis van uw verzoek zijn in totaal 17 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage 2 bij dit besluit is gevoegd. In dit besluit wordt verwezen naar de corresponderende nummers uit de inventarislijst, zodat per document duidelijk is wat is besloten.

Datum
2 oktober 2018
Kenmerk
2018-0000791076

Besluit

Ik heb besloten uw verzoek gedeeltelijk te honoreren, te weten met uitzondering van in de documenten 1 t/m 16 opgenomen informatie:

- waarvoor geldt dat het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het belang van bescherming van de persoonlijke levenssfeer en van informatie;
- die kan leiden tot onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden;
- ten behoeve van intern beraad die persoonlijke beleidsopvattingen bevat

Voor de motivering verwijs ik naar het onderdeel 'Overwegingen' van dit besluit.

De Wob is niet van toepassing op al openbare documenten. Document nummer 17 is al openbaar en voor een ieder te raadplegen. Hiervoor verwijs ik u naar: <https://www.riikaaninformatie.nl/richtlijnen/documenten/richtlijnen/2018/02/07/beleidslijn-berichtenapps>.

Voor zover een passage niet valt binnen de reikwijdte van dit Wob-verzoek is dit als zodanig gemarkeerd in het document en maak ik die passages niet openbaar. Dit is het geval bij de documenten 1, 2, 5, 7, 8, 11 en 12 die allen agenda's en vergaderverslagen betreffen waar ook, niet aan het Wob-verzoek gerelateerde agendapunten zijn behandeld.

Overwegingen

Algemene overweging: openbaarheid t.a.v. eenieder

Ingevolge artikel 3, vijfde lid, van de Wob, wordt een verzoek om informatie ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11. Het recht op openbaarmaking op grond van de Wob dient uitsluitend het publieke belang van een goede en democratische bestuursvoering. Het komt iedere burger in gelijke mate toe. Daarom kan ten aanzien van de openbaarheid geen onderscheid worden gemaakt naar gelang de persoon of de bedoeling of belangen van de verzoeker. Bij de te verrichten belangenafweging worden dan ook betrokken het algemene belang bij openbaarmaking van de gevraagde informatie en de door de weigeringsgronden te beschermen belangen, maar niet het specifieke belang van de verzoeker.

Evenmin kent de Wob een beperkte vorm van openbaarmaking. Dit betekent dat openbaarmaking van de gevraagde documenten uitsluitend aan u op grond van de Wob niet mogelijk is. Indien ik aan u de betreffende documenten verstrek, moet ik deze ook aan anderen geven indien zij daarom verzoeken. In dat licht vinden de onderstaande belangenafwegingen dan ook plaats.

De Wob heeft uitsluitend betrekking op informatie die is neergelegd in documenten. Bestaan de desbetreffende documenten niet of niet meer, dan kunnen deze dus ook niet openbaar worden gemaakt.

Datum
2 oktober 2018
Kenmerk
2018-0000791076

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer (art. 10, tweede lid, sub e, van de Wob)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang dat de persoonlijke levenssfeer wordt geëerbiedigd.

In **vrijwel alle** documenten komen persoonsgegevens voor. Het betreft namen van opstellers van documenten, namen van aanwezigen tijdens vergaderingen en e-mailuitwisselingen tussen ambtenaren. Hoewel derden, ambtenaren en andere bij de besluitvorming betrokken personen in hun beroepshalve functioneren als zodanig niet ten volle een beroep kunnen doen op de persoonlijke levenssfeer, geldt dit volgens vaste rechtspraak wel voor gegevens als namen, telefoonnummers (werk en privé), e-mailadressen en handtekeningen en parafen. Namen en andere naar een persoon herleidbare gegevens zijn immers persoonsgegevens en het belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer kan zich tegen het openbaar maken van dergelijke informatie verzetten. Van openbaarmaking van deze informatie wordt in beginsel afgezien indien het personen betreft, die niet uit hoofde van hun functie in de openbaarheid treden.

Een uitzondering geldt voor namen van ambtenaren in besluiten die zij krachtens mandaat hebben ondertekend, omdat volgens de jurisprudentie deze ambtenaren in beginsel hebben te aanvaarden dat met deze bevoegdheid hun namen naar buiten komen.

Ten overvloede merk ik op dat deze handelwijze in lijn is met de huidige jurisprudentie. Ik verwijs naar de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 juli 2007 (LJN: BA9807), van 19 december 2012 (LJN: BY6746) en van 12 juni 2013 (zaaknr. 201112236/1/A3).

Bij de informatie die in de documenten in dit geval in het geding zijn, weegt naar mijn oordeel de persoonlijke levenssfeer van de betrokken personen zwaarder dan het algemene, publieke belang van openbaarheid van deze persoonsgegevens. In alle documenten zijn daarom de persoonsgegevens verwijderd om de hiervoor aangegeven redenen. Indien in de documenten niet is verwezen naar een grond, dan is de informatie weggelaten op grond van artikel 10, tweede lid en onder e van de Wob.

Voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling (art. 10, lid 2, sub g van de Wob)

Op grond van artikel 10, tweede lid, aanhef en onder g, van de Wob blijft verstrekking van informatie achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

In de documenten met **nrs. 10 en 14** is informatie opgenomen over de specifieke voor- en nadelen van de verschillende berichtenapps n.a.v. beveiligingsonderzoek en interne meningsvorming. De conclusie van het onderzoek, te weten de vastgestelde beleidslijn, is gedeeld. Met het openbaren van de specifieke onderzoeksgegevens zouden de betrokken partijen benadeeld

Datum
2 oktober 2018
Kenmerk
2018-0000791076

kunnen worden in die zin dat voor- en nadelen van de berichtenapps openlijk worden benadrukt zonder volledige onafhankelijke onderbouwing.
Ik ben van oordeel dat het belang van het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van partijen in dit geval zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Ik zal deze informatie, met verwijzing naar artikel 10, lid 2, sub g van de Wob dan ook niet openbaar maken.

Documenten ten behoeve van intern beraad (art. 11, lid 1 van de Wob)

Artikel 11, eerste lid, van de Wob bepaalt dat in geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, geen informatie wordt verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

Op grond van artikel 1, onder c, van de Wob wordt onder intern beraad verstaan het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid. Een persoonlijke beleidsopvatting is "een opvatting, aanbeveling of conclusie van één of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten" (artikel 1, onder f, van de Wob).

Alle documenten van intern beraad worden blijkens de toelichting op de Wob en bestendige jurisprudentie onder andere aangemerkt: nota's van ambtenaren aan hun politieke en ambtelijke leidinggevendens, correspondentie tussen ministeries of andere bestuursorganen onderling en concepten van stukken. Ook documenten afkomstig van externe personen of organisaties die bij de beleidsvorming en besluitvorming worden betrokken, kunnen als documenten bestemd voor intern beraad worden aangemerkt. Deze beperking op de informatieverplichting is in de Wob opgenomen omdat een ongehinderde bijdrage van ambtenaren en van hen die van buiten bij het intern beraad zijn betrokken bij de beleidsvorming en -voorbereiding gewaarborgd moet zijn. Zij moeten in alle openhartigheid onderling en met bewindspersonen kunnen communiceren. Staatsrechtelijk zijn slechts de standpunten die het bestuursorgaan voor zijn rekening wil nemen relevant.

Als een passage een persoonlijke beleidsopvatting betreft, gedaan in het kader van intern beraad, dan is daarbij "11.1" vermeld. Dit is het geval bij de documenten **2, 6, 7, 9, 10 en 11**. Het gaat hierbij om persoonlijke beleidsopvattingen op basis waarvan de uiteindelijke beleidslijn tot stand is gekomen, waaronder: meningen, opinies, commentaren, voorstellen, conclusies met de daartoe aangevoerde argumenten alsmede weergaven van ambtenaren van de opvattingen van betrokkenen bij het interne beraad waarbij een selectie van deze opvattingen wordt gemaakt, opvattingen van commentaar worden voorzien en daaraan (eigen) conclusies worden verbonden.

Het document met nummer **3** maak ik niet openbaar omdat het deel wat onder het reikwijdte van dit Wob-verzoek valt, niet openbaar wordt gemaakt omdat het persoonlijke beleidsopvattingen betreft in een stuk dat is bestemd voor intern beraad. De documenten met nummers **4 en 12** omvatten meerdere e-mails tussen ambtenaren binnen het Rijk die zijn verstuurd om de tekst van een adviesnotitie af te stemmen en om de definitieve tekst van de beleidslijn af te

Datum
2 oktober 2018
Kenmerk
2018-0000791076

stemmen. Voor zover deze binnen de reikwijdte van dit Wob-verzoek vallen, maak ik deze niet openbaar omdat het persoonlijke beleidsopvattingen betreft.

Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering indien de standpunten van ambtenaren en anderen zelfstandig worden betrokken in de publieke discussie. Ik zie dan ook geen aanleiding om met toepassing van artikel 11, tweede lid, van de Wob in niet tot personen herleidbare vorm informatie te verstrekken over deze persoonlijke beleidsopvattingen. Ik heb daarom besloten de desbetreffende informatie niet openbaar te maken.

Wijze van openbaarmaking

De documenten 1, 2, 5 t/m 11 en 13 t/m 16 die met onderhavig besluit openbaar worden gemaakt, heeft u op uw verzoek in digitale vorm ontvangen.

Dit Wob-besluit wordt enkele werkdagen na toezending gepubliceerd op de website www.rijksoverheid.nl.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
namens deze,

M.R. Schurink
Secretaris-generaal

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit daartegen per brief bezwaar maken bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Directie Constitutionele Zaken en Koninkrijksrelaties, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede de naam en het adres van de indiener en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar berust en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Wob

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. document: een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- b. bestuurlijke aangelegenheid: een aangelegenheid die betrekking heeft op beleid van een bestuursorgaan, daaronder begrepen de voorbereiding en de uitvoering ervan;
- c. intern beraad: het beraad over een bestuurlijke aangelegenheid binnen een bestuursorgaan, dan wel binnen een kring van bestuursorganen in het kader van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een bestuurlijke aangelegenheid;
- d. niet-ambtelijke adviescommissie: een van overheidswege ingestelde instantie, met als taak het adviseren van een of meer bestuursorganen en waarvan geen ambtenaren lid zijn, die het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren adviseren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd. Ambtenaren, die secretaris of adviserend lid zijn van een adviesinstantie, worden voor de toepassing van deze bepaling niet als leden daarvan beschouwd;
- e. ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie: een instantie, met als taak het adviseren van één of meer bestuursorganen, die geheel of gedeeltelijk is samengesteld uit ambtenaren, tot wier functie behoort het adviseren van het bestuursorgaan waaronder zij ressorteren over de onderwerpen die aan de instantie zijn voorgelegd;
- f. persoonlijke beleidsopvatting: een opvatting, voorstel, aanbeveling of conclusie van een of meer personen over een bestuurlijke aangelegenheid en de daartoe door hen aangevoerde argumenten;
- g. milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- h. hergebruik: het gebruik van informatie die openbaar is op grond van deze of een andere wet en die is neergelegd in documenten berustend bij een overheidsorgaan, voor andere doeleinden dan het oorspronkelijke doel binnen de publieke taak waarvoor de informatie is geproduceerd;
- i. overheidsorgaan:
 - 1°. een orgaan van een rechtspersoon die krachtens publiekrecht is insteld, of
 - 2°. een ander persoon of college, met enig openbaar gezag bekleed.

Artikel 3

1. Een ieder kan een verzoek om informatie neergelegd in documenten over een bestuurlijke aangelegenheid richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf.
2. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de bestuurlijke aangelegenheid of het daarop betrekking hebbend document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.

Datum

2 oktober 2018

Kenmerk

2018-0000791076

4. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan de verzoeker zo spoedig mogelijk om zijn verzoek te preciseren en is het hem daarbij behulpzaam.
5. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 11.

Artikel 6

1. Het bestuursorgaan beslist op het verzoek om informatie zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vier weken gerekend vanaf de dag na die waarop het verzoek is ontvangen.
2. Het bestuursorgaan kan de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt voor de afloop van de eerste termijn schriftelijk gemotiveerd mededeling gedaan aan de verzoeker.
3. Onverminderd artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht wordt de termijn voor het geven van een beschikking opgeschort gerekend vanaf de dag na die waarop het bestuursorgaan de verzoeker mededeelt dat toepassing is gegeven aan artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht, tot de dag waarop door de belanghebbende of belanghebbenden een zienswijze naar voren is gebracht of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
4. Indien de opschorting, bedoeld in het derde lid, eindigt, doet het bestuursorgaan daarvan zo spoedig mogelijk mededeling aan de verzoeker, onder vermelding van de termijn binnen welke de beschikking alsnog moet worden gegeven.
5. Indien het bestuursorgaan heeft besloten informatie te verstrekken, wordt de informatie verstrekt tegelijk met de bekendmaking van het besluit, tenzij naar verwachting een belanghebbende bezwaar daar tegen heeft, in welk geval de informatie niet eerder wordt verstrekt dan twee weken nadat de beslissing is bekendgemaakt.
6. Voor zover het verzoek betrekking heeft op het verstrekken van milieu-informatie:
 - a. bedraagt de uiterste beslistermijn in afwijking van het eerste lid twee weken indien het bestuursorgaan voornemens is de milieu-informatie te verstrekken terwijl naar verwachting een belanghebbende daar bezwaar tegen heeft;
 - b. kan de beslissing slechts worden verdaagd op grond van het tweede lid, indien de omvang of de gecompliceerdheid van de milieu-informatie een verlenging rechtvaardigt;
 - c. zijn het derde en vierde lid niet van toepassing.

Artikel 10

1. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
 - a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
 - b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
 - c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
 - d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 2 van de Wet bescherming persoonsgegevens, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de persoonlijke levenssfeer maakt.

2. Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties;
- b. de economische of financiële belangen van de Staat, de andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen;
- c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
- d. inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
- e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
- f. het belang, dat de geadresseerde erbij heeft als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie;
- g. het voorkomen van onevenredige bevoordeling of benadeling van bij de aangelegenheid betrokken natuurlijke personen of rechtspersonen dan wel van derden.

3. Het tweede lid, aanhef en onder e, is niet van toepassing voorzover de betrokken persoon heeft ingestemd met openbaarmaking.

4. Het eerste lid, aanhef en onder c en d, het tweede lid, aanhef en onder e, en het zevende lid, aanhef en onder a, zijn niet van toepassing voorzover het milieu-informatie betreft die betrekking heeft op emissies in het milieu. Voorts blijft in afwijking van het eerste lid, aanhef en onder c, het verstrekken van milieu-informatie uitsluitend achterwege voorzover het belang van openbaarmaking niet opweegt tegen het daar genoemde belang.

5. Het tweede lid, aanhef en onder b, is van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie voor zover deze handelingen betreft met een vertrouwelijk karakter.

6. Het tweede lid, aanhef en onder g, is niet van toepassing op het verstrekken van milieu-informatie.

7. Het verstrekken van milieu-informatie ingevolge deze wet blijft eveneens achterwege voorzover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:

- a. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
- b. de beveiliging van bedrijven en het voorkomen van sabotage.

8. Voorzover het vierde lid, eerste volzin, niet van toepassing is, wordt bij het toepassen van het eerste, tweede en zevende lid op milieu-informatie in aanmerking genomen of deze informatie betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 11

1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen.

2. Over persoonlijke beleidsopvattingen kan met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

3. Met betrekking tot adviezen van een ambtelijke of gemengd samengestelde adviescommissie kan het verstrekken van informatie over de daarin opgenomen

persoonlijke beleidsopvattingen plaatsvinden, indien het voornemen daartoe door het bestuursorgaan dat het rechtstreeks aangaat aan de leden van de adviescommissie voor de aanvang van hun werkzaamheden kenbaar is gemaakt.

4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Het tweede lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 2 – Inventarislijst

Nr.	Document	Beoordeling	Wob
1.	Verslag SGO vaststelling beleidslijn Documentbegrip	Deels openbaar	10.2.e
2.	Verslag SGO actualiteiten	Deels openbaar	10.2.e; 11.1
3.	Verslag vooroverleg CIO-beraad	Niet openbaar	11.1
4.	Diverse e-mails voor afstemming inhoud adviesnotitie berichtenapps	Niet openbaar	11.1
5.	Agenda CTO-raad	Deels openbaar	10.2.e
6.	Adviesnotitie gebruik berichtenapps van CTO-raad	Deels openbaar	10.2.e; 11.1
7.	Verslag CTO-raad	Deels openbaar	10.2.e; 11.1
8.	Agenda CIO-beraad	Deels openbaar	10.2.e
9.	CIO-beraad aanbiedingsformulier	Deels openbaar	10.2.e; 11.1
10.	Notitie gebruik en keuze berichtenapps CIO-beraad	Deels openbaar	10.2.e; 10.2.g en 11.1
11.	Verslag CIO-beraad	Deels openbaar	10.2.e; 11.1
12.	Diverse e-mails ter vaststelling definitieve beleidslijn berichtenapps	Niet openbaar	11.1
13.	Mail aan ICBR met beleidslijn	Deels openbaar	10.2.e
14.	Notitie voor-en nadelen als bijlage bij de mail	Deels openbaar	10.2.e; 10.2.g
15.	Mail aan SGO met beleidslijn	Deels openbaar	10.2.e
16.	Mail aan CIO-beraad met beleidslijn	Deels openbaar	10.2.e
17.	Beleidslijn op website programma Rijk aan Informatie	Reeds openbaar	-

verslag

SGO Voorportaal

Omschrijving SGO Voorportaal
Vergaderdatum en –tijd 13 december 2017, 17.00 - 18.00 uur
Vergaderplaats Catshuis
Aanwezig [redacted]

Afwezig [redacted]

Kabinet Minister-President

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[redacted]
Adviseur
[redacted]

Datum

14 december 2017

Onze referentie

3976306

VERSLAG ACTUA

1. Buiten reikwijdte [redacted]
2. Buiten reikwijdte [redacted]
3. Buiten reikwijdte [redacted]
4. Buiten reikwijdte [redacted]

AGENDA VOORPORTAAL

- A. Opening
- B. Buiten reikwijdte [redacted]
- C. Buiten reikwijdte [redacted]

Kabinet Minister-President

Datum

14 december 2017

Onze referentie

3976306

Buiten reikwijdte

D. Actualiteiten, rondvraag en sluiting

BZK:

- SGBZK stelt voor een beleidslijn te hanteren over de omgang met de WOB na de uitspraak van de rechtbank Midden Nederland. Onderstaande beleidslijn is vastgesteld en zal worden vastgelegd in het uitvoeringskader Wob 2016.

Beleidslijn Documentbegrip

Het documentbegrip is in de Wob vastgelegd. Een document is een bij een bestuursorgaan berustend schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat. Informatie van de gegevensdragers sms en WhatsApp, die zich kenmerken als dragers van informatie van vluchtige aard, worden niet aangemerkt als documenten onder de Wob.

- Buiten reikwijdte

I

I
I
I
I
I

Kabinet Minister-President

Binnenhof 19
2513 AA Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Adviseur inlichtingen- en
veiligheidsbeleid

verslag

SGO Actualiteiten

Vergaderdatum en –tijd 10 januari 2018, 17.00 - 18.00 uur
Vergaderplaats Blauwe Zaal
Aanwezig

Afwezig

Datum

11 januari 2018

Onze referentie

3980230

VERSLAG ACTUA

1. Opening en mededelingen

Buiten reikwijdte

2. Buiten reikwijdte

3. Buiten reikwijdte

4. Buiten reikwijdte

5. Rondvraag, actualiteiten

- Buiten reikwijdte

- Buiten reikwijdte

Kabinet Minister-President

Datum

11 januari 2018

Onze referentie

3980230

- Buiten reikwijdte

- Buiten reikwijdte

- Buiten reikwijdte

- Buiten reikwijdte

AZ:

- Buiten reikwijdte

- SGAZ roept zijn collega's op om in plaats van Whatsapp gebruik te maken van Signal. 11.1

Ministerie van BZK

DG00/ CIO Rijk

Contactpersoon**Datum**

22 januari 2018

Kenmerk

agenda

CTO Raad

Vergaderdatum en tijd

31 januari 2018 / kantoor RWS te Brussel

Deelnemers

0	Buiten reikwijdte	
2	Ter bespreking	10.30-11.30
	B u i t e d. Gebruik social media	Buiten reikw ij dte
3	Buiten reikwijdte	

*Om 13 uur vertrekt de bus richting Den Haag C.S.

Voorraadagenda

Nog niet gepland	Actiehouder
- Buiten reikwijdte	Buiten reikwijdte

-	Buiten reikwijdte	Buiten reikwijdte
Buiten reikwijdte		

Ministerie van BZK
DG00/ CIO Rijk

Datum
22 januari 2018

Ons kenmerk

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan CIO-beraad
Van CTO-raad

CIO-Rijk
Contactpersoon

Datum
2 februari 2018

Kenmerk

nota

gebruik berichtenapps

Aanleiding/probleemstelling

Het NBV heeft op verzoek van de ministeries van BZ en AZ een onderzoek gedaan naar de veiligheid van de berichtenapp Signal voor veilige chat-communicatie op een iPhone. 11.1

Als voorbereiding voor de discussie in het CIO Beraad op 7 februari is een notitie opgesteld. Een conceptversie van deze notitie is in de CTO Raad besproken. Onderliggende notitie beschrijft het CTO Raad advies met de argumentatie.

Advies/actie

De CTO Raad acht het niet zinvol om te komen tot een expliciete keuze voor het gebruik van één bepaalde berichtenapp. 11.1

De CTO Raad adviseert 11.1

Betrokken BZK onderdelen
n.v.t.

Toelichting

Het onderzoek van NBV beperkt zich tot slechts een deel van één specifieke app en het NBV heeft ook geen vergelijking uitgevoerd met andere producten. Op dit moment is de lijst met –al dan niet veilige- communicatieproducten al zeer uitgebreid en de ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Op continue basis op de hoogte zijn van alle mogelijkheden en potentiële risico's van alle producten vergt erg veel capaciteit.

Daarnaast is het Rijk geen gesloten omgeving; medewerkers staan op continue basis in contact met publieke partijen buiten het Rijk en met private partijen in binnen- en buitenland. Een volledige controle op welke product wordt gebruikt is niet realistisch. Een goede ambtenaar communiceert met de buitenwereld en de

Datum
2 februari 2018

Kenmerk

ook meer informele kanalen helpen hierbij. De buitenwereld gebruikt niet noodzakelijkerwijs dezelfde producten.

Politieke context
n.v.t.

Communicatie
n.v.t.

CIO Rijk / I&I

DG00

Datum

30 en 31 januari

Kenmerk

verslag

CTO Raad

Vergaderdatum 31 januari 2018

Deelnemers

Afwezig

1 Opening en Mededelingen

Buiten reikwijdte

#CIO Rijk noemt: de discussie over het gebruik van Signal/Whatsapp en andere sociale media

Buiten reikwijdte

Datum
29 november

Buiten reikwijdte

2 Ter bespreking

Buiten reikwijdte

Datum
29 november

Buiten reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

2d Social media

De CIO Rijk licht dit punt toe 11.1

De CTO Raad brengt een advies uit aan het CIO Beraad 11.1

[Redacted text block]

Gesprekken met NBV vinden vlak voor het CIO Beraad plaats.

Buiten
reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
29 november

Buiten reikwijdte

[Redacted text block containing multiple paragraphs of information, all obscured by grey boxes]

Datum
29 november

Buiten reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Ministerie van BZK
DG00 | Directie CIO Rijk
Turfmarkt 147
Den Haag

Contactpersoon
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Datum
30 januari 2018

Kenmerk
2018-0000003403

agenda

CIO-beraad

Vergaderdatum en -tijd 7 februari 2018 09:30

Vergaderplaats BZK, Z36-30 Koninkrijk der Nederlanden- Zaal

Deelnemers Leden CIO-beraad

	Buiten reikwijdte [Redacted] [Redacted]	9:30
1	Opening, mededelingen, verslag a. Buiten reikwijdte [Redacted] [Redacted] [Redacted]	10:15
2	Hamerstukken a. Buiten reikwijdte [Redacted]	10:25
3	Buiten reikwijdte [Redacted] [Redacted]	10:35
4	Ter bespreking a. Buiten reikwijdte [Redacted] [Redacted] c. Berichtenapps *	10:35
5	Rondvraag	11:20
6	Informerend a. Buiten reikwijdte [Redacted] [Redacted]	11:50
7	Sluiting	12:20
	Na afloop is er tijd voor een broodje	

* met bijlage

Aanbiedingsformulier CIO-beraad		Agendapunt: 4c
1. Korte titel	Berichtenapps	
2. Datum behandeling	7 februari 2018	
3. Aard van de behandeling	☐ Ter besluitvorming ☐ Ter besluitvorming en doorgeleiding naar ICBR ☒ Ter bespreking ☐ Ter kennisname ☐ Hamerstuk ☐ Anders:	
4. Eerder behandeld in	☐ ICOP ☐ ICIA ☐ ICFH ☒ CTO-raad ☐ Niet ☐ Anders: Uitkomst behandeling in bovenstaand gremium: ☒ Overeenstemming (<i>geen toelichting vereist</i>) ☐ Geen overeenstemming: (<i>toelichting geschilpunten vereist</i>).	
5. Beslispunten/discussiepunten	In het CIO-beraad willen we de volgende vraagstukken bespreken: 1. 11.1	
6. Voorgeschiedenis / context	<p>Het NBV heeft op verzoek van de ministeries van BZ en AZ een onderzoek gedaan naar de veiligheid van de berichtenapp Signal als inzet voor veilige chat-communicatie op een iPhone.</p> <p>Daarnaast is het ministerie van VWS geconfronteerd met een gerechtelijke uitspraak waarin is gesteld dat sms-jes en WhatsApp-berichten op een zakelijke telefoon gezien moeten worden als documenten die vallen onder de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB). VWS heeft dit ingebracht in het CIO-beraad van december 2017.</p> <p>In het Vooroverleg van 15 januari zijn deze punten al benoemd. CIO Rijk heeft hierover ook een mail gestuurd aan de leden van het CIO-beraad.</p> <p>De CTO-raad heeft de concept notitie besproken en op basis van de discussie bijgevoegd advies opgesteld.</p>	
7. Samenvatting/toelichting	Om een goede discussie te kunnen voeren over de genoemde vraagstukken is achtergrondinformatie verzameld, zodat alle deelnemers op een gelijk informatieniveau starten.	

	Op basis van het advies van de CTO-raad en aanvullende gesprekken met het NBV, wordt op dit moment een concept beleidslijn opgesteld als mogelijk antwoord op de aan het CIO beraad gestelde vragen. Deze concept beleidslijn zal zo spoedig mogelijk worden nagezonden.
8. Financiële consequenties	☒ Nee ☐ Ja: omvang:(bedrag vereist).... - dekking:(budget vereist)...
9. Contactgegevens	Ministerie: ministerie van BZK Contactpersoon: [redacted] Telefoon: [redacted] Email: [redacted]

CIO-beraad

DGOO/CIO Rijk

Contactpersoon

[Redacted]
[Redacted]

Datum

2 februari 2018

Kenmerk

Gebruik en keuze berichtenapps

Afschrift aan

Aanleiding

Het NBV heeft op verzoek van de ministeries van BZ en AZ een onderzoek gedaan naar de veiligheid van de berichtenapp Signal als inzet voor veilige chat-communicatie op een iPhone. 11.1 [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Daarnaast is het ministerie van VWS geconfronteerd met een gerechtelijke uitspraak waarin is gesteld dat sms-jes en WhatsApp-berichten op een zakelijke telefoon gezien moeten worden als documenten die vallen onder de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB). Er wordt op dit moment een hoger beroep bij de Raad van State voorbereid tegen deze uitspraak. De uitspraak zal naar verwachting in het najaar plaatsvinden.

Vraagstukken

Op grond van beide aanleidingen is door verschillende ministeries gesproken over nut en noodzaak tot het maken van expliciete keuzes voor de (rijksbrede) inzet van berichtenapps. 11.1 [Redacted]

- [Redacted]
[Redacted]
- [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
- [Redacted]
[Redacted]

Achtergrondinformatie

Om deze vragen in het CIO-beraad te kunnen beantwoorden is onderstaande achtergrondinformatie verzameld, zodat alle deelnemers op een gelijk informatieniveau starten.

Datum
2 februari 2018
Kenmerk

Ad 1. Toepassing berichtenapp

Berichten die van belang zijn in het licht van besluitvorming dienen vastgelegd te worden in de daartoe bestemde formele archiefsystemen (overigens dat geldt ook voor telefoongesprekken). 11.1

[Redacted text block]

Ad 2 Keuze berichtenapp

Het NCSC bracht in augustus 2017 een factsheet uit "Kies een berichtenapp voor uw organisatie" (<https://www.ncsc.nl/actueel/factsheets/factsheet-kies-een-berichtenapp-voor-uw-organisatie.html>). Hierin wordt aangegeven op basis waarvan een organisatie de juiste keuze kan maken voor een berichtenapp.

11.1

[Redacted text block] Het NBV heeft de belfunctie en chatfunctie van Signal op de iPhone onderzocht. Het NBV heeft echter geen formele evaluatie uitgevoerd en Signal wordt daarom geschikt geacht voor het basis beveiligingsniveau binnen de Rijksdienst maar niet voor Departementaal Vertrouwelijk niveau. Het NBV heeft ook geen vergelijking gemaakt tussen de verschillende berichtenapps.

Ad 2 Voor- en nadelen gecijferde berichtenapps

Op dit moment zijn er twee veel gebruikte berichtenapps die ingezet kunnen worden voor veilige, dwz gecijferde chat-communicatie: Signal en WhatsApp. Daarnaast gebruik het NCSC zelf Threema. Elk met de eigen voor- en nadelen die afhankelijk van de gewenste inzet anders kunnen wegen. Alle drie de apps beschikken over export functies die archivering mogelijk maken.

Signal:

- 10.2.g [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]
- [Redacted text block]

Datum
2 februari 2018

Kenmerk

Whatsapp:

Threema:

-
Topic	Number of Publications
10.2.g	10.2
10.2.f	9.8
10.2.e	9.5
10.2.d	4.5
10.2.c	9.8
10.2.b	10.2
10.2.a	9.5
10.2	4.5
10.1.g	9.8
10.1.f	9.5
10.1.e	9.8
10.1.d	9.5
10.1.c	9.8
10.1.b	9.5
10.1.a	9.8
10.1	4.5
10	9.8

10.2.g

Ad 3 Wet open overheid (Woo)

Het programma MOOI houdt zich bezig met actieve openbaarmaking in het kader van de ambitie uit het Regeerakkoord mbt de Woo. 11.1

De omgang met media met een vluchtig karakter zoals WhatsApp en Signal maakt daar deel van uit. De concrete vertaling van uitgangspunten naar wetsartikelen wordt interdepartementaal via het IOWJZ afgestemd.

Datum
2 februari 2018
Kenmerk

Ad 3 WOB

Volgens de rechter mag de techniek van opslaan niet bepalen of de WOB wel of niet op een document van toepassing is. Wanneer sms- en whatsapp-berichten staan op telefoons met een abonnement op naam van de verwerende organisatie, vallen ze onder 'documenten'. En wanneer er in het berichtenverkeer wordt gesproken over het onderwerp van het verzoek, zijn ze opvraagbaar.

<http://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/nieuws/rechter-whatsapp-berichten-zijn-te-wobben.9576251.lynkx>

Het Ministerie van VWS bereidt momenteel een hoger beroep voor tegen deze uitspraak en de redenering dat dergelijke berichten als een document moeten worden beschouwd. De uitspraak van de Raad van de State wordt in het najaar verwacht. Rijksbreed is afgesproken om tot de uitspraak van de Raad van State de lijn te hanteren om Whatsapp- en SMS-berichten niet als documenten te beschouwen, de berichten vallen hiermee dus niet onder de reikwijdte van de WOB.

Leden CIO-beraad

Ministerie van BZK
DG00 | Directie CIO Rijk

Turfmarkt 147
Den Haag

Contactpersoon
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

verslag CIO-beraad

Datum
7 februari 2018

Kenmerk
2018-0000097178

Vergaderdatum	7 februari 2018
Deelnemers	[Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted] [Redacted]
Afwezig	[Redacted] [Redacted] [Redacted]

Buiten reikwijdte [Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]

1 Opening, mededelingen, verslag
1.a Ter vaststelling: conceptverslag vorig overleg

Buiten reikwijdte [Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Datum
7 februari 2018

Buiten reikwijdte
[Redacted text block]

[Redacted text line]

1.b Mededelingen / actualiteiten met gemeenschappelijk belang

Buiten reikwijdte
[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
7 februari 2018

Buiten reikwijdte
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

2 Hamerstukken

2.a Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]

3 Ter besluitvorming

Buiten reikwijdte [Redacted]

4 Ter bespreking

4.a Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Datum
7 februari 2018

4.b Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text line]

4.c Berichtenapps

11.1

[Redacted text block]

11.1

[Redacted text] CIO Rijk concludeert dat deze tekst voor nu akkoord is, mogelijk komen we hier na het hoger beroep op terug. De tekst zal (mogelijk via de ICBR) aan het SGO worden gestuurd.

5 Rondvraag

Buiten reikwijdte

6 Informerend

6.a Buiten reikwijdte

Buiten reikwijdte

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Datum
7 februari 2018

Buiten reikwijdte
[Redacted text block]

[Redacted text block]

7 Sluiting

Van: [ICBR, Postbus](#)

Aan:

Cc:

Onderwerp: Ter informatie: beleidslijn berichtenapps
Datum: woensdag 14 februari 2018 10:50:24
Bijlagen: [20180209 Voor- en nadelen berichtenapps.docx](#)

Geachte ICBR-leden,

In het SGO van 10 januari is gesproken over het gebruik van de berichtenapp Signal ten faveure van Whatsapp. Naar aanleiding hiervan heeft CIO Rijk samen met het Nationaal Bureau Verbindingsbeveiliging (AIVD/NBV) verkend in hoeverre een rijksbrede beleidslijn op dit gebied van toegevoegde waarde wordt geacht. Hierbij is gekeken naar het aspect veiligheid en is ook rekening gehouden met een gerechtelijke uitspraak ten aanzien van berichtenapps en de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB).

Op 7 februari heeft het CIO-beraad de volgende rijksbrede beleidslijn vastgesteld:

Binnen de Rijksdienst wordt het gebruik van berichtenapps ontraden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden. Er zijn momenteel meerdere publiek beschikbare berichtenapps die, door de toepassing van encryptie, meer beveiliging bieden dan onversleutelde sms. Te denken valt hierbij aan apps zoals Signal, WhatsApp, Threema en BlackBerry Connect.

Afhankelijk van de situatie waarin deze apps gebruikt worden, kunnen de voor- en nadelen van de ene app zwaarder wegen dan de andere (zie de voor- en nadelen van de apps zoals verwoord in de bijlage). Er wordt daarom niet rijksbreed opgelegd welke berichtenapp gebruikt mag worden. Mocht een berichtenapp toch gebruikt worden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden, dan is deze communicatie onderhevig aan de gangbare eisen van archivering en openbaarheid. Met het oog op deze eisen en eisen van informatiebeveiliging mag er dus zeker geen gevoelige of gerubriceerde informatie in staan. Er zijn andere producten beschikbaar die door het NBV zijn goedgekeurd voor het communiceren van gerubriceerde informatie. Voor de omgang en archivering van digitale berichten is de 'Gedragsregeling voor de digitale werkomgeving' van kracht.

Met vriendelijke groet,

.....
DG Overheidsorganisatie/CIO-Rijk/Afd I-functie Rijksdienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Zuid 11e etage
.....

ICBR

DGOO/CIO Rijk

Contactpersoon

[Redacted]

Datum

9 februari 2018

Kenmerk

notitie

Voor- en nadelen berichtenapps

Afschrift aan

Op dit moment zijn er twee veel gebruikte berichtenapps die ingezet kunnen worden voor veilige, dwz versleutelde chat-communicatie: Signal en WhatsApp. Daarnaast gebruikt het NCSC zelf Threema en wordt BlackBerry Connect aangeboden als beveiligde mobiele chat-communicatie binnen de Rijksdienst. Elk met de eigen voor- en nadelen die afhankelijk van de gewenste inzet anders kunnen wegen. Alle apps beschikken over export functies die archivering mogelijk maken.

Signal:

- 10.2.g [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Whatsapp:

- 10.2.g [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

Datum
9 februari 2018
Kenmerk

- 10.2.g [Redacted]

Threema:

- 10.2.g [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]
- [Redacted]

10.2.g [Redacted]

Van:

Aan:

Cc:

Onderwerp: Ter informatie: beleidslijn berichtenapps

Datum: woensdag 14 februari 2018 15:39:19

Bijlagen: [Notitie ICBR Berichtenapps.docx](#)

Geachte SGO-leden,

In het SGO van 10 januari is gesproken over het gebruik van de berichtenapp Signal ten faveure van Whatsapp. Naar aanleiding hiervan heeft CIO Rijk samen met het Nationaal Bureau Verbindingsbeveiliging (AIVD/NBV) verkend in hoeverre een rijksbrede beleidslijn op dit gebied van toegevoegde waarde wordt geacht. Hierbij is gekeken naar het aspect veiligheid en is ook rekening gehouden met een gerechtelijke uitspraak ten aanzien van berichtenapps en de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB).

Op 7 februari heeft het CIO-beraad de volgende rijksbrede beleidslijn vastgesteld:

Binnen de Rijksdienst wordt het gebruik van berichtenapps ontraden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden. Er zijn momenteel meerdere publiek beschikbare berichtenapps die, door de toepassing van encryptie, meer beveiliging bieden dan onversleutelde sms. Te denken valt hierbij aan apps zoals Signal, WhatsApp, Threema en BlackBerry Connect.

Afhankelijk van de situatie waarin deze apps gebruikt worden, kunnen de voor- en nadelen van de ene app zwaarder wegen dan de andere (zie de voor- en nadelen van de apps zoals verwoord in de bijlage). Er wordt daarom niet rijksbreed opgelegd welke berichtenapp gebruikt mag worden. Mocht een berichtenapp toch gebruikt worden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden, dan is deze communicatie onderhevig aan de gangbare eisen van archivering en openbaarheid. Met het oog op deze eisen en eisen van informatiebeveiliging mag er dus zeker geen gevoelige of gerubriceerde informatie in staan. Er zijn andere producten beschikbaar die door het NBV zijn goedgekeurd voor het communiceren van gerubriceerde informatie. Voor de omgang en archivering van digitale berichten is de 'Gedragsregeling voor de digitale werkomgeving' van kracht.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SGC-DCO-Politiek en Bestuurlijk Advies

Turfmarkt 147 | Postbus 20011 | 2500 EA | Den Haag

[Redacted contact information]

Van: [Postbus CIOberaad](#)

Aan: [Redacted]

Cc: [Redacted]

Onderwerp: Beleidslijn berichtenapps

Datum: donderdag 15 februari 2018 11:59:58

Bijlagen: [20180209 Voor- en nadelen berichtenapps.docx](#)

Goedemorgen,

Vorige week heeft het CIO-beraad de beleidslijn rond berichtenapps besproken en goedgekeurd. De opmerkingen uit de vergadering zijn in de definitieve tekst verwerkt. Deze is inmiddels verspreid onder de leden van de ICBR (zie onderstaande mail) en het SGO, met een deel van de notitie als bijlage.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]
Secretaris CIO-beraad

.....
Afdeling I-functie Rijk

Directie CIO Rijk

Directoraat-generaal Overheidsorganisatie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | 11e etage

Postbus 20011 | 2500 EA | Den Haag

.....
[Redacted]
[Redacted]

<http://www.rijksoverheid.nl>

<http://www.facebook.com/minbzk> | <http://www.twitter.com/minbzk>

Van: ICBR, Postbus

Verzonden: woensdag 14 februari 2018 10:50

Aan: [Redacted]

CC: [Redacted]

[Redacted text block]

Onderwerp: Ter informatie: beleidslijn berichtenapps

Geachte ICBR-leden,

In het SGO van 10 januari is gesproken over het gebruik van de berichtenapp Signal ten faveure van Whatsapp. Naar aanleiding hiervan heeft CIO Rijk samen met het Nationaal Bureau Verbindingsbeveiliging (AIVD/NBV) verkend in hoeverre een rijksbrede beleidslijn op dit gebied van toegevoegde waarde wordt geacht. Hierbij is gekeken naar het aspect veiligheid en is ook rekening gehouden met een gerechtelijke uitspraak ten aanzien van berichtenapps en de Wet Openbaarheid Bestuur (WOB).

Op 7 februari heeft het CIO-beraad de volgende rijksbrede beleidslijn vastgesteld:

Binnen de Rijksdienst wordt het gebruik van berichtenapps ontraden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden. Er zijn momenteel meerdere publiek beschikbare berichtenapps die, door de toepassing van encryptie, meer beveiliging bieden dan onversleutelde sms. Te denken valt hierbij aan apps zoals Signal, WhatsApp, Threema en BlackBerry Connect.

Afhankelijk van de situatie waarin deze apps gebruikt worden, kunnen de voor- en nadelen van de ene app zwaarder wegen dan de andere (zie de voor- en nadelen van de apps zoals verwoord in de bijlage). Er wordt daarom niet rijksbreed opgelegd welke berichtenapp gebruikt mag worden. Mocht een berichtenapp toch gebruikt worden voor communicatie over bestuurlijke aangelegenheden, dan is deze communicatie onderhevig aan de gangbare eisen van archivering en openbaarheid. Met het oog op deze eisen en eisen van informatiebeveiliging mag er dus zeker geen gevoelige of gerubriceerde informatie in staan. Er zijn andere producten beschikbaar die door het NBV zijn goedgekeurd voor het communiceren van gerubriceerde informatie. Voor de omgang en archivering van digitale berichten is de 'Gedragsregeling voor de digitale werkomgeving' van kracht.

Met vriendelijke groet,

[Redacted signature]

.....
DG Overheidsorganisatie/CIO-Rijk/Afd I-functie Rijksdienst
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag | Zuid 11e etage
.....

[Redacted text block]